

Knud E Løgstrup om kunnskap og opplysning

Eivind Meland, Kari Martinsen og
Yngvild S Hannestad på Kropp og
Sjel konferansen -05

Skjønnnet og opplysningen – om det ”Løgstrupske” kunnskapssyn

- Fordrer tillit (livsytring): forutsetter at den andre vil oss vel (ikke behage)
- Fordrer at det gies rom for tid (langsomhet) og spontanitet
- Fordrer at det er avstand og fortolkningsmulighet til saksforholdet
- Fordrer undrende og spørrende åpenhet
- Innsikt og opplysning til forskjell fra argumentasjon og informasjon (forskningsbasert undervisning)

Skjønnets – nærvær i spenningsforhold til distansering

- Skjønnets kan ikke kun være umiddelbart/
spontant formidlet – løsmunnet skvalder
- Formidlet gjennom normen, kulturens krav –
feks vitenskapelighetens krav
- Men ikke bundet til normen – fundamentalisme
er et uttrykk for at det personlige skjønn er
invadert av normen ("kultur" brukt som
undertrykkelse av det personlige skjønn)
- Men: det må ha plass for det spontane og
umiddelbare. Tåle kontroverser

Validitet – og validitetens begrensning

- Validitet representerer (også) en indre opplevelse: at det føles riktig og at det har konsekvens i eget liv
- Vi setter oss selv og andre fast hvis vi okkuperes av et hjemløst språk med rigorøse krav til definisjoner og kategorier
- Kategorien kan aldri favne fenomenet – det blir alltid noe (vesentlig!) tilbake
- Kunnskapshierarkier og monopolisering, f eks evidensbasert medisin ("begrepsapparatet snurrer og rasler")
- Cave: vitenskapeliggjøringen av tilværelsen (vitenskapelig monopol eller førsterett) – fordriver det kritiske skjønn

Systematisk tekning

- Ikke i forhåndsdefinerte skjema
- Åpenhet for innfallet
- Fordrer tid
- Fordrer at det får hvile
- Fordrer at man "er i mellom-øyeblikkene"
- Jfr "øyeblikkets tyranni" (Hylland-Eriksen)
- Oppmerksomhet på fornemmelsen og det som gir inntrykk, ikke på argumentasjonen

Opplysningsfilosofi

- Informasjon og overtalelse gir sjelden innsikt
- Opplysning fordrer rom for egen tenkning og tid for innvendinger
- Respekt for erkjennelses-ensomheten, urørlighets-sonen, respekt for det sårbare
- R Sennet: Autonomi er respekt for det fremmede i den andre/ hverandre

Skjønnnet – en komplementaritet/ forenende motsetning

- Spontanitet, frimodighet og umiddelbarhet mot respekten for det urørlige
- Bergtatt av formålet mot opplyst av innfallet
- Det planlagte og det målrettede mot bearbeidelsen av inntrykket og fornemmelsen
- Ikke en mellomvei – det er umulig, men en evig dans i et spenningsfelt

Et Løgstrup-sitat om det som ingen av oss eier

- "Elementene vann, luft og jord er ingens, språket er ingens, barnet er ingens. Vi utvinner produktivkrefter av elementene, overtalelse av språket og proselytter av barna"
- Hva ønsker *vi* å være med på å utvinne?
- Spørsmålet er ikke demagogisk fordi det ikke er *entydig* hva svaret er!